

Uchwała Nr 200/09
Rady Gminy Opatówek
z dnia 29 grudnia 2009r.

w sprawie przyjęcia do realizacji na 2010 rok Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - program wchodzący w skład Gminnej Strategii
Integracji i Polityki Społecznej

Na podstawie art.18 ust.1 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami) oraz art. 6 ust.1, 2, art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami) oraz art. 17 ust.1 pkt 1, pkt 12 i 13, art. 110 ust. 4 i ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362) Rada Gminy Opatówek uchwala, co następuje :

§ 1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2010 rok – program wchodzący w skład Gminnej Strategii Integracji i Polityki Społecznej w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Program realizowany jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatówku.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Opatówek.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 01 stycznia 2010 r.

UZSADNIENIE

Do Uchwały Nr 200/09

**Rady Gminy Opatówek
z dnia 29 grudnia 2009 roku**

w sprawie przyjęcia do realizacji na 2010 rok Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - program wchodzący w skład Gminnej Strategii Integracji i Polityki Społecznej

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązała gminy do podejmowania działań zmierzających do wspierania przedsięwzięć mających na celu zmniejszenie negatywnych następstw przemocy w życiu rodzinnym i społecznym poprzez tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Prowadzenie działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gmin i realizowane jest w postaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie uchwalanego przez Radę Gminy – wchodzącego w skład Gminnej Strategii Integracji i Polityki Społecznej. Organem właściwym do uchwalenia Programu jest organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Ustawa wskazuje gminne źródła pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań wynikających z gminnego programu profilaktyki, którymi są dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszone przez przedsiębiorców handlujących napojami alkoholowymi. Opłaty te mogą być wykorzystane wyłącznie na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

W związku z powyższym wywołanie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Opatówek na 2010 rok

Wstęp

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Opatówek** zwany dalej **Programem**.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Definicja przemocy

Definicja zawarta w art.2 ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie to „**jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt.1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą**”. Definicja ta nie wyczerpuje wszystkich znamion przemocy, nie mieści się w niej przemoc ekonomiczna.

Rodzaje i typy przemocy

Szerokie ujęcie problemu pozwala wyodrębnić:

- ✓ typ przemocy, w której sprawcami są dorośli: *przemoc wobec partnerki/a, przemoc wobec dziecka,*
- ✓ typ przemocy, w której sprawcami są dzieci: *przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa,*
- ✓ typ, w którym sprawcami mogą być dorośli i dzieci: *przemoc wobec osób w podeszłym wieku.*

Odzwierciedla to fakt, iż wzorce agresywnego zachowania mogą być przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Najczęściej występujące formy przemocy to: przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna.

A. Lipowska - Teutsch (1998) dodaje jeszcze: przemoc emocjonalną, ekonomiczną, izolowanie, groźby i zastraszanie, manipulowanie, wykorzystywanie i nadużywanie tradycyjnych wyobrażeń o przywilejach przysługujących mężczyźnie.

Wszystkie te formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają. Ofiary rzadko doświadczają jednej tylko formy maltretowania. Bywa, że wykorzystywanie seksualne i przemoc fizyczna poprzedzone są przemocą psychiczną, towarzyszy temu też zaniedbanie emocjonalne.

Badania nad przemocą w rodzinie są właściwie całkiem nowe i podjęto je dopiero około 25 lat temu. Zainicjowano je głównie w Ameryce Północnej, Europie Zachodniej, Australii i Nowej Zelandii. W Polsce problemem przemocy w rodzinie zajęto się w latach 90 – tych przy okazji

modernizacji leczenia odwykowego. Aktualnie dostępne informacje opierają się głównie na badaniach dotyczących osób korzystających z pomocy instytucjonalnej. Statystyki pomocy społecznej zawierają na ogół informacje na temat mniej uprzywilejowanych społecznie grup, które mają obowiązek udzielania informacji w trakcie sporządzania wywiadu środowiskowego. Ludzie dobrze sytuowani materialnie mają większą możliwość uchronienia swojej prywatności przed zainteresowaniem urzędów i policji. Dlatego też trudno uchwycić prawdziwe rozmiary przemocy w rodzinie, chociaż jest ona zjawiskiem społecznie zauważalnym.

Typowym jest dla małych społeczności lokalnych, w których mieszkańcy znają niemal każdą rodzinę (osobiście lub ze słyszenia) a różne „sensacyjne” informacje rozchodzą się bardzo szybko(brak anonimowości). Niemal wszyscy wiedzą co się dzieje u innych, ale do własnych problemów większość się przyznaje.

Rola stereotypów i przekonań

Stereotypy, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość są kolejną groźną pułapką. Przyjmowanie ich następuje ze szczególną łatwością, wtedy gdy nie napotykają żadnych przeciwstawnych sądów. Zniewalający wpływ ich powszechności pochodzi także z sugestywnej mocy powtarzania, szczególnie gdy nie tylko słuchamy powtórzeń całego środowiska, ale i sami powtarzamy.

Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia są często przekonaniami charakterystycznymi dla całego środowiska lub danej epoki. Obejmują one różnorodne obszary codziennego życia, m.in. podział ról w domu, przywileje związane z płcią itp. Osobom żyjącym w środowisku, gdzie panuje przyzwolenie na wyzwiska i bicie jest o wiele trudniej przeciwstawić się takiemu traktowaniu niż tym, których otoczenie takich zachowań nie aprobuje.

Skutki przemocy

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwale i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy tj. najczęściej dzieci. Tego typu doświadczenia uczą agresywnego stylu zachowania, zwiększają pobudzenie w sytuacjach z elementami agresji, zmniejszają opór przed agresywnym zachowaniem, zaburzają poglądy na rozwiązywanie konfliktów i zmniejszają wrażliwość na agresywne zachowania. Olbrzymie koszty przemocy domowej ponoszą zarówno jednostki, jak i społeczeństwo. Są to także koszty ekonomiczne, związane ze świadczeniami medycznymi dla jej ofiar.

Zasady pomocy

Pomoc osobom doznającym przemocy rozumiemy jako wspieranie zmian życiowych w kierunku „stawiania na własnych nogach” w tempie określanym jako posuwanie się małymi krokami z poszanowaniem dla tendencji przeciwstawnych opóźniających zmianę.

W pierwszej fazie kontaktu z osobami doznającymi przemocy aktualnie rozgrywającej się, formuła poradnictwa ma zasadniczo poważniejsze zastosowanie niż formuła psychoterapii. By móc rozpocząć terapię najpierw należy zatrzymać przemoc i dodać konstruktywnej mocy ofierze. Jeżeli pomagamy osobie, która dzisiaj doznaje przemocy, to zajmujemy się przede wszystkim teraźniejszością, a nie przeszłością. Osobie pokrzywdzonej najpierw trzeba pomóc bronić się, wycofywać albo bezpośrednio zatrzymać przemoc i dopiero wtedy gdy ona ustanie można zająć się śladami krzywd z przeszłości.

Najważniejsze zasady, którymi powinniśmy kierować się w procesie pomagania, pamiętając, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy to:

- ✓ **bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy,**
- ✓ **autonomia osoby doznającej przemocy,**
- ✓ **odpowiedzialność osoby stosującej przemoc.**

Ponieważ przemoc może spowodować poważne obrażenia, a nawet śmierć istotne jest oszacowanie potencjalnego zagrożenia wystąpieniem groźnych dla życia zachowań przeciwko sobie lub innym ze strony sprawcy, ofiary lub dzieci. Ocena potencjalnego zagrożenia życia powinna być przeprowadzana za każdym razem, gdy rozpoznamy występowanie przemocy domowej. Odpowiedzi twierdzące dotyczące czynników ryzyka powinny być wystarczającym powodem, by jak najszybciej pomóc osobie doznającej przemocy w opracowaniu planu bezpieczeństwa.

Najczęściej podejmowane oddziaływania zewnętrzne pomocy ofiarom to:

- ✓ interwencja,
- ✓ schronienie,
- ✓ informacja,
- ✓ edukacja,
- ✓ specjalistyczne poradnictwo,
- ✓ wsparcie emocjonalne,
- ✓ psychoterapia,
- ✓ pomoc socjalna dająca sytuacyjne oparcie dla dalszych działań.

Procedura „Niebieskie Karty” jako przykład łączenia kompetencji różnych służb

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Obowiązuje ona w policji od 1998 roku i w pomocy społecznej od 2004 roku. Jest zalecana także do stosowania przez gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w przypadkach, gdy w rodzinie występuje również problem alkoholowy.

Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Podstawą skuteczności procedury i oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb na rzecz osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie.

Rozpoznanie przemocy i wypełnienie „Niebieskiej Karty” przez policjanta czy pracownika socjalnego to początek procesu pomagania. Każda z tych służb ma w swoich ustawowych zapisach możliwość i obowiązek korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także podejmowania współpracy, gdy zostanie o to poproszona. W przypadku przemocy w rodzinie działania indywidualne nie przynoszą pożądanych efektów.

Dokumentacja „Niebieskie Karty” dla poszczególnych służb różni się, choć założenia i cele procedury są wspólne. Różnice wynikają z tego, że każda z w/w instytucji ma określone kompetencje i możliwości. Zbiera informacje dostosowane do specyfiki pomocy jakiej może udzielić. Po zebraniu informacji, ustalany jest plan działania, a kolejnym krokiem jest włączenie do procesu pomagania przedstawicieli innych służb.

II. Podstawa prawna Programu

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) .
2. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. nr 70 poz. 473 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2008r. nr 115 poz. 728 z późn. zm.).
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

III. Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie

Program oparty jest na zasadach:

1. wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom,
2. jawność działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby,
3. szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

IV. Cel główny

Zmniejszenie rozmiaru przemocy w rodzinach Gminy Opatówek oraz stworzenie wsparcia i profesjonalnej pomocy zmierzającej do zwiększenia dostępności i skuteczności zorganizowanych form pomocy dla osób uwikłanych w przemoc

V. Cele szczegółowe Programu:

- a) systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinach,
- b) zwiększenie dostępności pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie i skuteczności ochrony ich praw,
- c) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- d) łączenie i koordynowanie działań lokalnych tj. sektora publicznego i organizacji pozarządowych,
- e) podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- f) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.
- g) prowadzenie programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy

VI. Adresaci Programu

- a) Ofiary przemocy
- b) rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci
- c) rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy
- d) przedstawiciele instytucji i służb pracujący z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą (pedagog, psycholog, nauczyciel, terapeuta, pracownik socjalny, kurator sądowy, duchowny, pracownik Sądu Rodzinnego, policjant, wychowawca, socjolog, pracownik służby zdrowia)
- e) przedstawiciele władz lokalnych (radni, sołtysi)
- f) społeczeństwo

VII. Prognozowane efekty

1. Zwiększenie dostępności pomocy dla ofiar przemocy
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie, w tym spadek liczby rodzin , w których podejmowano interwencje wielokrotnie
3. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej.

VIII. Założenia Programu

- ✓ zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców Gminy Opatówek wobec zjawiska przemocy,
- ✓ promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy,
- ✓ edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.

IX. Termin realizacji

Program realizowany będzie w okresie od 1 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2010r.

X. Realizatorzy Programu

Głównymi realizatorami Programu są Urząd Gminy Opatówek Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki leczenia odwykowego, placówki oświatowe, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, Kościół, Świetlica Środowiskowa, Gminny Ośrodek Kultury, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

XI. Dostępne dane liczbowe na temat zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Opatówek w latach 2006 -2009

1. Dane z Posterunku Policji w Opatówku

2006r.

Przestępstwa: uszkodzenie ciała - 2; uszkodzenie mienia- 11; szkody fizyczno- moralne - 5, groźba-4, alimenty- 10, narkomania -3, pobicie- 1

2007r.

Przestępstwa: uszkodzenie ciała -2; uszkodzenie mienia- 11; szkody fizyczno- moralne -5; groźba- 4; narkomania - 3

2008r.

W 2008r. Posterunek Policji w Opatówku przeprowadził ponad 200 interwencji domowych i innych zgłoszeń przez mieszkańców tut. Gminy.

Ponadto prowadził postępowania przygotowawcze i czynności operacyjno - wykrywcze w następujących kategoriach: rozbój, uszkodzenie mienia, bójka i pobicie, uszkodzenie ciała, groźby karalne, psychiczne i fizyczne znęcanie się nad rodziną, uchylenie od obowiązku alimentacyjnego, przestępstwa z ustawy o narkomanii (w)w Informacji o stanie bezpieczeństwa na terenie Gminy Opatówek za 2008r. Posterunku Policji w Opatówku).

2. Dane z GOPS w Opatówku

Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatówku ujawniają fakt występowania problemu przemocy wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej.

W latach 2006-2009 udzielono różnorodnych form wsparcia środowiskom, w których zdiagnozowano problem przemocy domowej. Nadal jednak wiele przypadków przemocy w rodzinie nie jest zgłaszanych, głównie z powodu strachu, wstydu, braku wiary w skuteczność prawa i obowiązujących procedur, braku sprawnego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne) objęto pomocą w I półroczu 2009r. - 100 rodzin (256 osób w tych rodzinach), natomiast pracą socjalną objęto 232 rodziny (640 osób w tych rodzinach).

Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne) pomocą objęto w 2008r. 21

rodzin (74 osoby w tych rodzinach) , natomiast pracą socjalną 329 rodzin (896 osób w tych rodzinach).

W 2007r.poradnictwem specjalistycznym objęto 159 rodzin (500 osób w tych rodzinach), pracą socjalną objęto 414 rodzin (1266 osób w tych rodzinach).

W ramach realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2008r.interwencją kryzysową objęto 3 rodziny (8 osób w tych rodzinach). Działaniami terapeutycznymi objęto 38 rodzin (151 osób w tych rodzinach).

W 2007r. interwencja kryzysowa - 4 rodziny (11 osób w tych rodzinach).

W 2006r. interwencja kryzysową objęto 5 rodzin (22 osoby w tych rodzinach), schronienie przyznano dla 1 rodziny (7 osób w tej rodzinie). Pomocy udzielono w ramach działań terapeutycznych dla 70 osób z 39 rodzin (173 osoby w tych rodzinach).W 2006r. działaniami interwencyjnymi objęto 1 rodzinę (odizolowano ofiary przemocy od sprawcy).

W latach 2006 i 2007r. w ramach programu edukacyjno terapeutycznego "Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych" zostały zrealizowane zajęcia terapeutyczne w formie terapii grupowej dla rodziców dzieci z rodzin dysfunkcyjnych (przemoc, agresja, uzależnienia), zajęcia z socjoterapii skierowane do dzieci z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową, pomoc pedagogiczną przeprowadzono w 6 placówkach oświatowych, zajęcia oraz konsultacje z zakresu pedagogiki w odniesieniu do dzieci niepełnosprawnych oraz konsultacje indywidualne psychologiczne na rzecz dzieci i ich rodzin. W Zespole Szkół w Tłokini Wielkiej przeprowadzono program edukacyjno- profilaktyczny dla uczniów " Przeciw agresji i przemocy".

W 2009r. w Gimnazjum w Opatówku zrealizowano Program Profilaktyczny "Saper czyli jak rozminować agresję" W programie wzięło udział 292 dzieci, 283 rodziców, cała kadra nauczycielska gimnazjum.

Od 2008r. GOPS realizuje program systemowy w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego POKL " Dać Szansę Młodym" skierowany do dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.

2008r. - Programem terapeutycznym objęto 5 osób- program terapeutyczny obejmował pomoc psychologiczną , pedagogiczną, terapeutyczną, socjalną oraz doradcy zawodowego.

2009r. - Programem terapeutycznym objęto 7 osób - program terapeutyczny obejmował pomoc psychologiczną, pedagogiczną, terapeutyczną, socjalną, doradcy zawodowego oraz socjologiczną.

XII. Analiza SWOT

Nazwa **SWOT** jest akronimem słów **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu), **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją.

Jest ona oparta na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji, na:

- ✓ zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- ✓ wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników.

Szanse. Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

Zagrożenia. Zagrożenia to wszystkie czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój organizacji lub powodzenie inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans

i mocnych stron.

Mocne strony, czyli atuty organizacji. Mocne strony, to walory organizacji, które w pozytywny sposób ją wyróżniają.

Słabe strony. Słabe strony, to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

Analiza SWOT, jako metoda diagnostyczna dokonująca analizy otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego danego obszaru problemowego, zakłada trzy etapy postępowania:

- ✓ Identyfikację i analizę: silnych i słabych stron;
- ✓ Identyfikację i analizę: szans i zagrożeń;
- ✓ Określenie strategicznej sytuacji w rozwiązywaniu problemu społecznego.

Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w oparciu o dostępne dane na temat mocnych i słabych stron istniejącego w Gminie Opatówek systemu pomocy dla ofiar, świadków i sprawców przemocy w rodzinie, dostępnego zaplecza oraz stosowanych procedur.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ gotowość współpracy instytucji, organizacji pozarządowych, ✓ profesjonalizm kadry (świadomość problemu, ograniczeń), ✓ istnienie sprawdzonych procedur (Niebieskiej Karty), ✓ działalność informacyjna instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ✓ systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę zajmującą się problematyką przemocy w rodzinie, ✓ odpowiedzialność osobista i zaangażowanie, otwartość specjalistycznej kadry, ✓ rosnące wzajemne zaufanie do osób i instytucji, ✓ istniejące zaplecze instytucjonalne m.in.: świetlice szkolne i świetlica środowiskowa, placówki leczenia odwykowego, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, GOPS, Psycholog, Pedagog, kuratorzy sądowi. ✓ wysoka świadomość kadr działających w jednostkach gminnych co do rangi problemu przemocy ✓ Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatówek do 2010 r. uwzględniająca problem przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niedostateczna liczba specjalistycznej kadry, w tym brak koordynatora ds. Przeciwdziałania Przemocy ✓ brak skutecznej współpracy instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:<ul style="list-style-type: none"> • słaby przepływ informacji, ✓ niedostateczna wiedza o wzajemnych kompetencjach i zapleczu, ✓ brak koordynacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących przepisów prawnych (np. zakaz zbliżania się do ofiary, nakaz opuszczenia lokalu, zobowiązanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych), ✓ brak warunków do wykonania egzekucji eksmisji wobec sprawców przemocy (brak pomieszczeń tymczasowych w zasobach mieszkaniowych gminy Opatówek), ✓ zbyt mała ilość programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy (oświata, służba zdrowia), ✓ niski poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i jej konsekwencji i wynikająca z tego bierność i tolerancja społeczna dla tego zjawiska, ✓ mała ilość wolontariuszy w realizacji zadań pomocy społecznej ✓ brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ wprowadzenie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), ✓ wydanie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych z dnia 6 lipca 2006 roku (Dz. U. Nr 127, poz.890 z 2006), ✓ podjęcie uchwały w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 – 2016 (Uchwała Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 roku), ✓ wprowadzenie od 1 października 1998 roku procedury „Niebieskie Karty” w policji i Zarządzenia Nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 roku w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”, na podstawie art.7 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o policji (Dz. U. z 2007r. Nr 43, poz. 277, z późn.zm.), ✓ obowiązywanie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku, ✓ funkcjonujące ogólnopolskie centra pomocy i telefony zaufania, ✓ realizowana przez policję i pomoc społeczną procedura „Niebieskie Karty”, ✓ przychylność władz samorządowych i lokalnych mediów, ✓ gotowość do współpracy służb, instytucji i organizacji pozarządowych ✓ liczne akcje edukacyjno- informacyjne, kampanie medialne wpływające na wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy domowej ✓ wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nadal funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, ✓ skomplikowane procedury pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej, ✓ niski poziom wiedzy społecznej nt. istniejącego zaplecza i możliwości korzystania z pomocy, ✓ wzrost patologii społecznych ✓ bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów ✓ niewydolność opiekuńczo-wychowawcza w rodzinach o niskim poziomie wykształcenia ✓ problemy alkoholowe członków rodzin ✓ ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy ✓ częste zmiany uregulowań prawnych dotyczące pomocy rodzinie ✓ agresywne nagłaśnianie niektórych problemów społecznych ✓ poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc ✓ wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną ✓ problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie agresora ✓ ogólna niechęć do uczestnictwa w procesie pomagania (brak wiary w powodzenie przedsięwzięcia)

XIII. Zadania służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają obowiązek świadczyć: Gmina, Policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Służba Zdrowia, Świetlica Środowiskowa, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pozarządowe.

GMINA - GOPS- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- Szkoły

1. Pomoc psychologiczna
2. Pomoc terapeutyczna
3. Pomoc socjoterapeutyczna
4. Pomoc prawna
5. Pomoc pedagogiczna
6. Prowadzenie Świetlic Środowiskowych
7. Pomoc socjalna
8. Grupy wsparcia
9. Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych

POLICJA

Policja jest zobowiązana do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. To właśnie Policjanci najczęściej interweniują bezpośrednio w sytuacji przemocy. Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego też interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą, a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb.

To Policjant często jako pierwszy ma kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmuje zawiadomienie o przestępstwie, poucza o przysługujących ofierze prawach, informuje o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym tj. schroniskach, placówkach psychologiczno- pedagogicznych, Centrach Interwencji Kryzysowej itp.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom- rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy Społecznej udziela się min.: w przypadku: ubóstwa, alkoholizmu w rodzinie, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać.

Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy
- przygotować plan pomocy
- udzielić pomocy finansowej, prawnej, psychologicznej , terapeutycznej
- w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą, umieścić w schronisku oraz za zgodą osoby7 poszkodowanej zwrócić się do Policji o pomoc
- udzielić pomocy w skierowaniu do Sądu , Kuratora Sądowego
- prowadzić " Niebieską Kartę "

SŁUŻBA ZDROWIA

Zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta, a ponieważ przemoc często towarzyszą wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zawsze występują uszkodzenia zdrowia psychicznego, dlatego też zjawisko przemoc w rodzinie kwalifikuje się do zakresu objętego świadczeniami zdrowotnymi. To właśnie Lekarz może wydać zaświadczenie o odniesionych obrażeniach (obdukcja), podać informacje o możliwościach szukania pomocy.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Prowadzą często: Telefon zaufania dla ofiar przemoc oraz Punkty informacyjno- konsultacyjne.

Głównym celem wspierania osób doświadczających przemoc jest skuteczna pomoc w przełamaniu kryzysu i przywrócenie osobom i rodzinom umiejętności prawidłowego funkcjonowania. Jak przedstawiono powyżej, różne instytucje, ośrodki i organizacje zajmują się pomocą ofiarom przemoc, interwencja kryzysową ukierunkowaną na wspomaganie klienta w odzyskaniu równowagi emocjonalnej oraz zdolności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, jednakże świadczone wsparcie jest niewystarczające. Nasilają się negatywne skutki biedy, frustracja, poczucie bezradności, rosnąca agresja, przestępczość, alkoholizm, narkomania i przemoc.

Niezbędne staje się zwiększenie nakładów na profilaktykę, pomoc specjalistyczną i socjalną, zadbanie o szerszą ofertę wsparcia, a także stworzenie lepszej dostępności do pomocy osobom doświadczającym przemoc domowej, w tym dzieciom i młodzieży - grupie szczególnie narażonej na działanie negatywnych czynników zewnętrznych, bez właściwego wsparcia, która nie potrafi samodzielnie uporać się z problemami i odszukaniem właściwej drogi życia.

XIV. Główne– główne zadania i szczegółowe działania w Gminie

Główne zadania :

1. Zapobieganie występowania przemoc w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej.
2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemoc w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.
4. Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemoc.

SZCZEGÓŁOWE DZIAŁANIA W GMINIE:

1. Szkolenia specjalistyczne dla pracowników Policji, pracowników socjalnych GOPS, pracowników służby zdrowia, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nauczycieli (jak udzielić wsparcia, w jaki sposób kierować ofiary przemoc do różnych instytucji, wzmacnianie konsekwentnych zachowań i postaw, z zakresu psychologii i konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją).
2. Przyjmowanie wszystkich wniosków dotyczących przemoc domowej i uruchomienie procedur mających na celu powstrzymanie przemoc.
3. Tworzenie dokumentów potwierdzających występowanie przemoc domowej, takich jak: notatki służbowe wynikające z obserwacji, rozmów z różnymi osobami, protokołów z rozmów z ofiarami przemoc domowej i członkami ich rodzin.
4. Prowadzenie rozmów z ofiarami i sprawcami przemoc w rodzinie - zgodnie z zapisami Niebieskiej Karty dotyczącej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Występowanie z wnioskami do Prokuratury o wszczęcie postępowania przygotowawczego

- w sprawie o znęcanie się nad rodziną.
6. Występowanie do Komisariatu Policji z wnioskiem o podjęcie działań interwencyjnych i prewencyjnych, w sprawach , gdzie ujawniono zagrożenie przemocą w rodzinie.
  7. Motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziałów w programach korekcyjnych dla sprawców przemocy domowej.
  8. Ścisła współpraca Policji, Służby Zdrowia, GOPS oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu ułatwienia przepływu informacji.
  9. Powołanie Gminnego Koordynatora ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie.
  10. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników (zajęcia informacyjno- edukacyjne, wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjającym zachowaniom nieagresywnym, realizacja programów szkoleniowych w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy).
  11. Profilaktyka i edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowana do różnych grup społecznych poprzez inicjowanie artykułów w prasie lokalnej (Wiadomościach Gminnych), plakaty, ulotki, broszury.
  12. Promowanie zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanych wśród dzieci i młodzieży poprzez realizację zajęć psychoedukacyjnych uczących umiejętności społecznych.
  13. Zapewnienie schronienia dla ofiar przemocy (CIK, Schronisko itp..)
  14. Poszukiwanie możliwości tworzenia pomieszczeń tymczasowych w zasobach gminy Opatówek w celu stworzenia warunków do realizacji egzekucji eksmisji sprawców przemocy.
  15. Zapewnienie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, socjologicznej, pedagogicznej.
  16. Organizacja wywiadówek profilaktycznych w szkołach na temat agresji i przemocy rówieśniczej.
  17. Korzystanie z doświadczeń innych gmin, realizujących opracowane i wdrożone przez siebie lokalne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
  18. Zakup materiałów i sprzętu do realizacji Programu.

XV. Źródła finansowania

1. Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są środki własne gminy, w tym wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Źródłem finansowania Programu mogą być środki z Funduszy pomocowych oraz środki budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację różnych programów, jak również dodatkowo środki zewnętrzne z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej